

vilje til felles løft. I mai 1945 var krigen over, samme sommer møtte representanter for Halden hos forsyningsministeren og bad om byggetillatelse til nytt sykehus, dobbelt så stort som det som var vedtatt av bystyret i oktober 1939. Nå skulle landet gjenreises, og sykehus bygges. Det var en tid preget av pågangsmot og optimisme.

Så kom andre tider. «De gylne årene» forsvant. Etter hvert ble sykehuset ikke en institusjon i ekspansjon, men noe som skulle forsvares og endres, om ikke nedlegges. Hvis man bare forstår dette som en motvilje mot å reise til byen der sentral-sykehuset ligger, har man mistet et viktig poeng. Det var ikke bare fordi det, med Peter Schous ord fra 1990 om fødselsomsorgen i Østfold var «så ille langt til Fredrikstad» at det var lokal motstand. Hva slags by var Halden med et sykehus, hva slags by uten? Dette er, synes jeg, den delen av boken som har mest interesse, også for en som ikke bor i Halden.

Omslagsbildet av et fakkeltog og bilder inne i boken som forteller om demonstrasjonstog og protester, levner ingen tvil om budskapet. Bildene gir trykk til en av bilde-textene, «Det var aldri vanskelig å få folk til å stå på barrikadene for lokalsykehuset». Boken er derfor ikke bare et stykke norsk sykehushistorie, men – vel så viktig – et stykke byhistorie.

Per E. Børdahl

Kvinneklinikken
Haukeland Universitetssykehus

Ryggens biomekanikk og skademekanismer

Stuart McGill

Low back disorders

Evidence-based prevention and rehabilitation. 300 s, tab, ill. Canada: Human Kinetics, 2002. Pris GBP 34

ISBN 0-7360-4241-5

Denne boken, som har alle ryggklinikere som målgruppe, er skrevet av en kanadisk frontfigur med imponerende publikasjonsliste vedrørende ryggens funksjonelle anatomi, biomekanikk, skademekanismer og rehabilitering.

Boken består av tre hoveddeler med 14 underkapitler. Del I omhandler vitenskapelig forankring, epidemiologi og funksjonell anatomi/biomekanikk (meget grundig). Særlig interessant er kapitlet om myter og realiteter knyttet til begrepet stabilitet. Deretter gis en grundig innføring i dagens kunnskapsbaserte viten om skademekanismer (bl.a. skiveprolaps) og forebygging med særlig fokus på arbeid og sport. Den siste delen tar for seg rehabilitering, treningsopplegg og øvelser. Det er tankevekkende at mange råd vi har gitt i årevis

kanskje er mer til skade enn gagn, for eksempel «sit-ups». Viktigste hovedbudskap er «moderation in all things», og stadig variere aktivitet, kroppsbelastning og stilling, ikke minst når vi sitter og er på jobb. Eller sagt på en annen måte: unngå både under-, over- og feilbelastning.

Boken er velskrevet, oversiktlig og lettlest, selv om stoff og detaljmengden er betydelig, ikke minst vedrørende funksjonelle og biomekaniske aspekter. Referanselisten er omfattende, men det bemerkes at sentrale og relevante studier fra norsk ryggforskning ikke er tatt med (1-4).

Når det gjelder den kliniske hverdagsundersøkelsen av vanlige ryggpasienter er jeg imidlertid ikke like imponert. Den fremstår fragmentarisk og har bl.a. ikke ett ord om klinisk kommunikasjon. Her mener jeg det finnes andre og bedre alternativer (5, 6). For alle med spesiell interesse for biomekanikk, skademekanismer og trening/øvelser, kan jeg varmt anbefale boken.

Even Lærum

Nasjonalt ryggnettverk

Litteratur

1. Glomsrød B, Lønn JH, Soukop MG, Bø K, Larsen S. «Active Back School», Prophylactic management for low back pain: three year follow-up of a randomised, controlled trial. *J Rehab Med* 2001; 33: 26-30.
2. Haldorsen EMH, Grasdal AL, Skouen JS, Risa AE, Kronholm K, Ursin H. Is there a right treatment for a particular patient group? Comparison of ordinary treatment for long-term sick-listed employees with musculoskeletal pain. *PAIN* 2002; 95: 49-63.
3. Indahl A, Velund L, Reikerås O. Good prognosis for low back pain when left untampered. *Spine* 1995; 4: 473-7.
4. Molde Hagen E, Eriksen HR, Ursin H. Does early intervention with light mobilization program reduce long-term sick leave for low back pain? *Spine* 2000; 25: 1973-6.
5. Nasjonalt Ryggnettverk – Formidlingsenheden. Akutte korsryggsmerter. Tverrfaglige kliniske retningslinjer. Oslo: Nasjonalt Ryggnettverk – Formidlingsenheden, 2002.
6. Waddell G. *The Back Pain Revolution*. Churchill Livingstone, 1998.

Makt og medisin

Per Fugelli,, Grete Stang,, Bente Wilmar,, red

Makt og medisin

Makt- og demokratiutredningen 1998-2003. Rapport nr. 57. 192 s, ill. Oslo: Unipub, 2003. Pris NOK 100

ISBN 82-92028-62-5

Her har vi med en tankevekkende og inspirerende bok/rapport å gjøre. Den har sin opprinnelse i seminaret *Makt og medisin* som ble arrangert høsten 2002. En diskusjon av temaet makt kan

virke fremmed i relasjon til et altruistisk fag som medisin, men etter lesing av redaktørenes perspektivrike introduksjonskapittel, deler jeg deres tro på makt som et nyttig analytisk begrep innen medisinen, slik det lenge har vært i andre fag og virksomheter. Noen stikkord for å antyde karakteren og dimensjonene av medisinsk makt: leger anses som forvaltere av helse, hvilket mange rangerer som den høyeste livsverdi. Medisinsk teknologi er den moderne tids ikoner, og det å motta en leges budskap om at «alt er normalt» kan fortone seg som en nådegave.

Etter åpningskapitlet følger ni frittstående innspill som belyser medisin og makt fra ulike vinkler. Først kommer tre gode kapitler (signert Engelstad, Hjellbrekke og Hellesnes) som introduserer sentrale begreper og relevante sosiologiske og filosofiske teorier.

Dernest følger fire kapitler som gav dyp gjenklang hos undertegnede: Makt og eksistens (Berg), Makt og disiplinering av legestanden (Førde), Skjult medisinsk makt i samfunnet (Guldbrandsen), og Makt i lege-pasient-forholdet (Schei). Mot slutten følger et kapittel om språk, kommunikasjon og makt (Blakar), og Frich runder av med å trekke inn skjønnlitteratur på en fin måte.

I møte med kolleger har jeg i det siste kommet i tanker om at temaet medisinsk *avmakt* kan være like modent for drøftelse som makt. Denne boken gir faktisk også interessante perspektiver på de grunnleggende endringene som har funnet sted i legers profesjonelle autonomi de senere årene.

En 192 siders drøftelse av temaet makt og medisin kan imidlertid aldri bli uttømmende, og som redaktørene også påpeker, har denne boken et sterkere fokus på moral og ånd enn på kapital og struktur. Jeg tror det var et greit veivalg. En maktanalyse som fokuserer på «det medisinsk-industrielle kompleks» kan fylle en annen bok.

De tekniske sidene ved denne publikasjonen er lite påkostet. Man kan derfor kjøpe denne inspirerende øyeåpneren for en billig penge.

Boken anbefales for enhver kollega som er nysgjerrig og bevisst på sitt fag, uansett faglig modningsgrad og spesialitet.

Linn Getz

Landspitali universitetssykehus
Reykjavik